

TELEGRAFULU ROMANU.

№ 57. ANULU XVII.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joia si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat' prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tiera straina pe unu anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 20 Iuliu (1 Aug.) 1869.

Politicii falsi.

Portout où il n'y a pas un centre de pouvoir incontestable, il se trouve des hommes qui espèrent l'attirer à eux. (In totu loculu unde nu este unu centru de putere necontestabila, se afla oameni ce spera a o atrage la sine).

M. v. d. St. H.

Santu tempuri epochali in vieti'a poporeloru, cari le petrundu numai putieni pana in adancimea loru, pana in consecutiile loru ulterioare. Fia-care omu care a cetitu numai o mica istoria biblica scie ca in tempulu testamentului vechiu, catu de greu i fu multimei israelitene a intelege binefacerile lui Moise si a profetiloru. Unii din acesti'a erau insultati, altii persecutati, altii omoriti de contemporanii loru, pentru ca si Moise, ca sa scape pre poporu de dependenti'a in carea caduse sub faraoni, si cei-alti profeti pentru ca sa abata pre poporu de legaturile cele nenaturali cu paganii, pretindeau lucruri impreunate cu neplaceri si cari la intai'a privire li se pareau rele. Dupa realisarea celorlora prevedute de acesti barbati insa adese-ori cu anim'a infranta 'si aduceau aminte cei'a si urmasii loru de cuvintele, de invetiaturile loru si pre cei insultati pre cei persecutati pre cei ucisi li glorificau.

Totu asiá urmara grecii cu celu mai mare filosofu alu loru cu Socrate. Lu calumniara, lu judecara la morie, si mai tardiu 'lu pusera in panteonulu loru, ca pre celu dintaiu filosofu.

Ce au facutu omenii jidovi cu mantuitorulu e precunoscutu.

Omenimea in totalu luata e adese-ori momentanu sedusa, inse mai curandu seu mai tardiu, cu pagub'a seu cu doband'a sea, judeca dreptu si vine ca sa glorifice ce merita glorificare si se condamna ce e de condamnatu.

Inse totu in tempurile epochali se afla omeni, carii cu ori-ce pretiu voru sa se radice la gradulu de unde multimea sa-i veda si sa-i admire, pana vedu si ei acesta marire cu ochii. Omenii acesti'a deca vedu ca in scopurile loru potu fi paralizati de o putere morala a unui corpu morale seu a unei individualitati cu insusiri mai mari, cauta mai intaiu ca acesti'a sa o intunece. Ei calculéza, ca multimea, carea nu are regazu sa faca studie si sa petrunda in lucruri, lesne se ametiesce si apoi facendu specula cu dispusetiunile ei, provenite din unele vatemari din afara, pasiescu ca mantuitori etc. ai multimei, si voru sa o conduca.

Manoper'a acesti'a o vedemu repetiendu-se de atatea ori in vieti'a poporeloru, si ce e mai tristu ca vedemu ca repelirea este de atatea ori incununata de perniciose succese.

Deca nu erau succesele aceste nu era pentru jidovi robia vavilonica si in fine imprasciare pre tota fati'a pamentului; nu era cuplesirea poporului grecescu suptu puteri straine; nu era disolverea imperiului romanu; nu era caderea imperiiloru din evulu mediu din orientu; nu era impartirea Poloniei etc. etc.

In zadaru se afla omeni cari dicu: „omenii bunii faceti reu ce faceti! Insielati si perdeti pre bietulu poporu!“ Ei mergu inainte si-si facu in tipuri pre cari si ei le credu de jumetate si mergu inainte pana se — infunda. Atunci cu indignatiune patetica striga: „Voi cari ne-ati totu spusu ca nu facemu bine, ne-ati stricatu totu lucrulu!“ Ba acei ce diceau d. e. ieri ca „natiunea intréga e cu noi“, dicu dupa ce se vedu opariti de sapte, ca „voi a-ti bagatu zizania in natiune de sa impartitu in doue“.

Soriitorulu acestor'a vorbesce din o trista esperintia ce o facu si elu de vre-o siése ani incóce cu deosebire inse de candu ca redactoru alu acesteii foi se ocupa mai de aprópe cu afacerile nationale politice si chiaru si sociale romane.

Omeni din cei mai venerabili s'au vedutu de atatea ori pentru ideile loru, cari in scurtu tempu se dovedira de idei salutare, trasi in nomolulu celoru mai nemodeste injurii personali. Si apoi totu din partea injuratoriloru eschiamarea ca suntu atacati personalu candu cine-va ia condéfulu in mana ca sa se apere.

Esemplulu Pamu avutu si acum in dilele trecute.

Pre candu noi ne provocamu la Franci'a si la Poloni'a, si aretamu urmarile ce le pote secerá unu poporu dupa procedurile cele rele, ce sa vedi? unulu din cei mai neimpacati antagonisti ai nostri, din ambitiune reu intielésa, ca sa nu-i dicemu mai multu, se arunca investitu in o grósa anonimitate asupra Metropolitulu romanu Si agun'a, si asupra scriitorulu acestor'u sire si a articulu de cari amintiti cu alta ocaziune. Maliti'a si dorulu de resbunare se cetea din fia-care cuventu. De aceea, pentru ca sa simu justificati inaintea consciintei si a publiculu de indignatiunea ce ne-a cuprinsu, amu reproducu blasfemi'a intréga din cuventu in cuventu. Nu numai atai'a, dara dupa cum e dejá cunoscutu publiculu nostru, amu refrantu cu motive neclatite totu ce acea pena intinata de noroiulu calumniatoriu au aruncatu ca din seninu asupra-ne.

Ni s'au respunsu dora ca nu amu ave dreptu ce e - va in totu cuprinsulu respunsulu nostru? Acesti'a era preste putintia si de aceea nici ca s'au intemplantu. Ci dlu Baritiu in „Gazet'a Transilvaniei“ se esonsa ca nu e densulu celu vinovatu si ca ce pote face densulu de o a stilulu altor'a semen a cu alu seu. Apoi vine X. in „Rom.“ dela 14 Iuliu cu o corespondintia iera din „Pest'a“ de instra o injuratura lunga fara de a ave unu cuventu bateru ca se refranga din cele ce amu disu noi in respunsu la meritulu lucrulu.

Spatulu ne este pre angustu pentru ca sa putemu insira si tirad'a cea lunga, cu tote ca noi o amu face bucurosu, pentru ca sa veda si publiculu nostru ce purtare faimósa au contrarii nostri politici, si cum se straduescu ei sa seduca lumea, ca sa nu veda adeverulu.

Sa facemu dara o scurta si neplacuta digresiune, la care ne constringu omeni ce voru cu ori si ce pretiu sa faca din omeni cari nu se inchina loru totu ce este mai reu. Sa ilustramu cu cele mai neplacute exemple, de-si in unu modu fugitivu, cum omenii iubitori de vanitatea de a fi politici mari sucescu lucrurile numai ca sa apara ei mantuitorii societati.

Lasamu inainte de tote lui X. bucuri'a ce si-o esprima pentru ca i-amu reproducu clevelele sele in nr. 48 si-i adaugemu ca sciindu ca acele suntu numai calumnii góle nu amu esiatu a le insira. Era o trebuintia pentru ca sa veda publiculu ce facii frumóse lumineza in sirurile contrariloru nostri si ce feliu de conlucratori se au grupatu pre langa diuariulu cu numele celu mai frumosu, intielegemu pre „Romanulu“.

Intre alte insa X. dice mai departe ca s'a implinitu profeti'a repausatulu Bobu, ca Romani nu-si voru legá pre viitoriu politic'a loru nationale de nasulu „Telegrafulu Romanu“. De mortuis nil nisi bene. Acestu respectu lu datorea X. mentinatu lu repausatu. Pentru ca este lucru cunoscutu, ca insusi dlu Baritiu si-a legatu nasulu (sa ne escuse ori si cine de expresiunea imprumutata) de politic'a „Tel.“, candu in primavera a pasitu candidatu in districtulu Fagarasiulu pentru diel'a din Pest'a; pentru ca coleg'a nostra, „Gazet'a Transilvaniei“ a vorbitu forte intieptiesce catra concetatenii si conationalii sei inca in acestu anu, totu in intielesulu acesteii politici a „Telegrafulu Romanu“.

Ceea ce privesce anonimitatea ca stare, dicemu pre scurtu, ca corespondintele se servesce de o

misticatiune, pentru ca-si uita ca provocarea la procedur'a diuaristicii celei mari a fostu mai de multe ori repetita de publicistulu d-loru sele.

Ce-lu dore mai multu pre X? Nimic'a alta decatu, ca tote cate s'au disu in respunsulu nostru si articulu nostri „Activitate“ suntu atatu de aplicabile la purtarea politica a dlu Baritiu. Noi nu suntemu de vina deca nu au pututu scoate din totu respunsulu alta, decatu sa nu dicemu peate politice, ci sa le botezamu eufemistice inconveniente politice comise de acelu pre care noi lu numeamu X iera X dice ca e Baritiu. „Tu di-se-si“ si la acesti'a noi nu avem sa adaugemu decatu: X! fii bunu si arata-te mai crutiatoriu cu acelu domnu.

X e in fine si poetu. Elu fantaséza ca „stapanulu Telegrafulu“ si nóptea nu viséza decatu: „Baritiu“. Cine va fi inspiratu acesta „inalta idea“ lui X? De siguru acelu ce nu pote dormi de stapanulu Telegrafulu, vedindu ca pre langa tote desonestarile, pre langa tote intrigile tiesute in articulu de pre la 1865 incóce in tote foile romane cate iau deschisu colónele, nu au pututu sa se avente la culmea ce se vede ca o viséza. Si „stapanulu Telegrafulu“ de siguru ca nu ia statu in cale, pentru ca elu si-a spusu parerea lui si de aci incolo a disu:

Flere possem sed juvare non.

Dara dle X! de un'a suntemu de acordu ca d-la, ca dlu pre care-lu aduci iera in jocu, nu a facutu cate vrea sa-i atribui prin negatiunea d-tale. Meritulu intregu lu are ca a ametitu pre multi sa se puna in servitiulu ametitei politice prochamate de densulu spre a paralisá pre romani din Transilvani'a de a se simti bateru ca egalu iudreptatiti si apoi ai face sa-lu tramita pre densulu cu o suplica pre la Vien'a, pre carea densulu insa o dede pre posta si insarcina pre unu advocatu ca sa mérga sa vorbéscu pentru ea si apoi sa spuna lumii cu mare emfasu ca ce lucru mare a severitu! Spune dle X la ce a-ti vrutu sa degradati pre romani cu cersitori de aceste, in acele momente candu „stapanulu Telegrafulu“ dicea tuturor romaniiloru, sa nu faca din caus'a loru o causa de cersitoria, ci sa o sustiena in demnitatea ei, mergendu reprezentantii nationali in persóna spre a sperá drepturile natiunei in fati'a tieri si a lumii? Aduceti-ve aminte ca democratii cei mai rosii suntu totu-déun'a despotii cei mai mari. Ei pretindu ca orbescu sa se inchine lumea la tote necaliturile loru si le place sa aiba multimea totu-déun'a in dependintia, ca neincelatu sa apare ei salvatori, si acei'a mereu sa fia in staro de a cersi salvatori'a loru.

Nu voiescu sa me apropiu de nimenea si de aceea ti dicu sa deschidi ochii si sa vedi unde se incepe si unde se termina poporulu de cersitori? Se incepe la acei ce se lepada de opiniunile loru proprii pentru favóre si la acei ce le innéca pre ale loru pentru ca sa cástige popularitate; inse acesti'a e calumnia din parteti deca vrei sa estindi cersitori'a acesti'a duplicata asupra poporulu iutregu alu romaniiloru ardeleni. Diu'a deslusionarei va sosi si ea odata.

X. ne amenintia ca ne va spune mai tardiu cine este. Nimic'a mai ridiculosu de catu asiá ceva. Asinulu candu se imbracase in pelea de leu nu avu lipsa de catu sa se misce si sa faca pre lume sa rida de elu. Numele nu face si deca scriitorulu acestor'u sire a facutu intrebarea ca cine e misteriosulu X? elu, X, trebuia sa ne intielega si trebuia sa veda ca nu voieamu alt'a decatu constatarea, ca cor. e anonima si ca de ce natura i este anonimitatea.

Cestiunea carea trebuia sa o respunda domni X. iera alt'a si adeca ca intru catu urmarea lui politica a fostu si este mai buna decum o a recomandat „Telegrafulu Romanu“ si intru catu

1869

